

ΑΡΧΗ 1ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Δ΄ ΕΣΠΕΡΙΩΝ

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ

Δ΄ ΤΑΞΗΣ ΕΣΠΕΡΙΩΝ ΛΥΚΕΙΩΝ

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 24 ΜΑΪΟΥ 2013 - ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ:

ΙΣΤΟΡΙΑ ΘΕΩΡΗΤΙΚΗΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ (4)

ΟΜΑΔΑ ΠΡΩΤΗ

ΘΕΜΑ Α1

Να δώσετε το περιεχόμενο των ακόλουθων όρων:

- α. Εκλεκτικοί
- β. Πολιτοφυλακή της Κρήτης
- γ. Κοινωνιολογική Εταιρεία

Μονάδες 15

ΘΕΜΑ Α2

Να συνδυάσετε τα ονόματα των προσωπικοτήτων με τα αξιώματα, τα οποία αυτές κατείχαν, αντιστοιχίζοντας κάθε φορά ένα γράμμα της πρώτης στήλης με έναν αριθμό της δεύτερης στήλης (Περισσεύουν δύο ονόματα).

ΣΤΗΛΗ Α	ΣΤΗΛΗ Β
α. Κωνσταντίνος Φούμης	1. Αρχηγός Γαλλικού Κόμματος
β. Αλέξανδρος Κουμουνδούρος	2. Αρχηγός Ορεινών
γ. Ιωάννης Κωλέττης	3. Αρχηγός Πεδινών
δ. Γερμανός Καραβαγγέλης	4. Υπουργός της «Προσωρινής Κυβέρνησης της Κρήτης»
ε. Δημήτριος Βούλγαρης	5. Μητροπολίτης Αμάσειας
στ. Επαμεινώνδας Δεληγιώργης	
ζ. Κωνσταντίνος Κανάρης	

Μονάδες 10

ΘΕΜΑ Β1

Ποιες πολιτικές εξελίξεις σημειώθηκαν στην Ελλάδα από το τέλος του πολέμου του 1897 μέχρι την εκδήλωση του κινήματος στο Γουδί (1909);

Μονάδες 12

ΘΕΜΑ Β2

Ποιες πρωτοβουλίες ανέλαβε ο Κωνσταντίνος Κωνσταντινίδης για την ίδρυση Ποντιακής Δημοκρατίας;

Μονάδες 13

ΟΜΑΔΑ ΔΕΥΤΕΡΗ

ΘΕΜΑ Γ1

Να αναφερθείτε στα προβλήματα, που έφεραν τα πρώτα νέφη στη λειτουργία της Κρητικής Πολιτείας, εκτός από τη διαχείριση του εθνικού ζητήματος της Ένωσης της Κρήτης με την Ελλάδα.

Μονάδες 25

ΤΕΛΟΣ 1ΗΣ ΑΠΟ 4 ΣΕΛΙΔΕΣ

ΚΕΙΜΕΝΟ
[ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ ΚΑΙ ΔΕΣΠΟΤΙΣΜΟΣ ΤΟΥ
ΓΕΩΡΓΙΟΥ]

Σύμφωνα με μιὰ θεωρία, τὸ σύνταγμα εἶχε συντηρητικὸ χαρακτήρα ἐπειδὴ ὁ λαὸς τῆς Κρήτης—καὶ τὰ δεκαῆξι μέλη τῆς συντακτικῆς ἐπιτροπῆς—πίστευε ὅτι μιὰ ἐκτελεστικὴ ἐξουσία με ἐνισχυμένες ἀρμοδιότητες καὶ ἀπαλλαγμένη ἀπὸ κοινοβουλευτικούς περιορισμούς καὶ ἐπεμβάσεις βραχυπρόθεσμα θὰ συνέβαλλε πιὸ ἀποτελεσματικὰ στὴν ἐπίλυση τῶν πολιτικῶν προβλημάτων τοῦ νησιοῦ. [...] Οἱ συντάκτες τῆς τελικῆς μορφῆς τοῦ σχεδίου τοῦ συντάγματος δὲν θεωροῦσαν ὀριστικὸ τὸ καθεστῶς τῆς αὐτονομίας, ἀφοῦ δὲν ἱκανοποιοῦσε τὶς ἐθνικὲς προσδοκίες τῶν Κρητῶν.

[...] Ὁ Ἰωάννης Σφακιανᾶκης ἀποποιήθηκε τὴν πρόταση νὰ ὑπηρετήσῃ ὑπὸ τὸν ὑπάτο ἀρμοστὴ προφασιζόμενος λόγους ὑγείας. Στὴν πραγματικότητα εἶχε σοβαρὲς ἐπιφυλάξεις γιὰ τὶς προθέσεις καὶ τὴν ἱκανότητα τοῦ πρίγκιπα Γεωργίου νὰ κυβερνήσῃ τὴν Κρήτη ἐποικοδομητικά. Στὴν Ἐπίσημον Ἐφημερίδα [...] ἀναφέρεται ὅτι ὁ πρίγκιπας εἶχε δηλώσει: «Κύριοι, πρέπει νὰ ἠξεύρετε ὅτι ἦλθον ἐδῶ διὰ νὰ διοικήσω ὡς ὁ Μέγας Πέτρος», καὶ ὅτι ὁ Σφακιανᾶκης εἶχε ἀπαντήσει: «Πολὺ καλὰ, Ὑψηλότατε, εἴσθε ἐλεύθερος, ἡμεῖς μόνον θὰ σᾶς παρακαλέσωμεν νὰ μᾶς χαρίσητε τὰς σφαγὰς τοῦ Μεγάλου Πέτρου». Εἴτε αὐθεντικὴ, εἴτε κατασκευασμένη, ἡ στιχομυθία αὐτὴ εἶναι ἀσφαλῶς ἐνδεικτικὴ γιὰ τὸ εἶδος τῶν σχέσεων τῶν δύο ἀνδρῶν.

[...] [Ὁ τότε γενικὸς πρόξενος] τῆς Ἀγγλίας Esmé Howard [...] παρουσίαζε τὸν ὑπάτο ἀρμοστὴ ἀπρόθυμο νὰ συνεργαστεῖ με τὴν κυβέρνηση: «Δὲν ἀπέκρυπτε τὴν ἀντιπάθειά του γιὰ τὸ συνταγματικὸ πολίτευμα. Μοῦ εἶχε πεῖ κάποτε ὅτι θεωροῦσε ἄχρηστες τὶς κοινοβουλευτικὲς κυβερνήσεις, ὅτι, ὄντας ναυτικός, δὲν ἀντιλαμβάνοταν τίποτε ἄλλο ἀπὸ τὴν αὐστηρὴ πειθαρχία καὶ ὅτι εἶχε σκοπὸ νὰ κυβερνήσῃ τὴν Κρήτη σὰν πολεμικὸ πλοῖο, με τὸν ἴδιο καπετάνιο, ὅ,τι καὶ ἂν εἶχαν κατὰ νοῦν οἱ Δυνάμεις γιὰ τὸ σύνταγμα με τὸ ὁποῖο εἶχαν προικοδοτήσῃ τὸ νησί».

Λ. Μακράκη, *Ἐλευθέριος Βενιζέλος, 1864-1910. Ἡ διάπλαση ἑνὸς ἐθνικοῦ ἡγέτη*, μετ. Τ. Κίρκης, Ἀθήνα: Μορφωτικὸ Ἰδρυμα Ἐθνικῆς Τραπεζῆς, 1992, σσ. 382-383, 388, 393-394.

ΘΕΜΑ Δ1

Αξιοποιώντας τις ιστορικές σας γνώσεις και αντλώντας στοιχεία από τα κείμενα που σας δίνονται, να παρουσιάσετε:

- α) Τὴν ἀστικὴ στέγαση των προσφύγων, ὅπως αὐτὴ ξεκίνησε, με πρωτοβουλία του κράτους καὶ τῆς ΕΑΠ, ἀπὸ τὴν Αθήνα καὶ τὸν Πειραιά, με τὴ δημιουργία νέων συνοικισμῶν (μονάδες 13) καὶ
- β) τὸν τρόπο στέγασης των ευπόρων προσφύγων, καθώς και των ἀπόρων που δὲν εἶχαν ἀκόμη ἀποκατασταθεῖ (μονάδες 12).

Μονάδες 25

ΑΡΧΗ 3ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Α΄ ΕΣΠΕΡΙΩΝ

ΚΕΙΜΕΝΟ Α [Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ]

Η εγκατάσταση των προσφύγων στην Καισαριανή αντανakλά τη γενική κατάσταση στην Ελλάδα, της αδιαφορίας και της εγκατάλειψης. Η μοναδική παρηγοριά των κατοίκων ήταν ο καθαρός αέρας. Ίσως αν δεν υπήρχε το φυσικό αυτό δώρο να είχε νεκρωθεί ο συνοικισμός, καθώς οι συνθήκες διαβίωσης χαρακτηρίζονται από άθλιες έως αβίωτες.

Αρχικά οι πρόσφυγες εγκαταστάθηκαν σε σκηνές, όπου παρέμειναν για αρκετό χρονικό διάστημα. Κατόπιν κατασκευάστηκαν από το κράτος 500 ξύλινα παραπήγματα και 1000 πλινθόκτιστα δωμάτια. Η επιτροπή αποκαταστάσεως ανέλαβε να βελτιώσει τη θέση των προσφύγων και κατασκεύασε 350 σπίτια με τρεις ή τέσσερις κατοικίες διαφόρων τύπων. [...] Η κατάσταση των ανθρώπων που έμεναν στα παραπήγματα ήταν απελπιστική, αρκεί να σημειωθεί ότι σε κάθε ξύλινο σπιτάκι κατοικούσαν δύο οικογένειες. [...]

Η ύδρευση του προσφυγικού αυτού πληθυσμού γινόταν με βυτία του δήμου και τις ελλείψεις τις αναπλήρωναν οι υδροπώλες, οι οποίοι εμπορεύονταν το νερό. [...]

Στο μεγάλο ρεύμα¹ οι ακαθαρσίες, τα σκουπίδια, τα ράκη της ταπητουργίας παρουσίαζαν φρικτό θέαμα.

Σπ. Τζόκας, «Η ένταξη των προσφύγων στην ελληνική κοινωνία και η εγκατάσταση στην Καισαριανή», στο: *Ο ξεριζωμός και η άλλη πατρίδα. Οι προσφυγούπολεις στην Ελλάδα*. Επιστημονικό Συμπόσιο (11 και 12 Απριλίου 1997), Αθήνα: Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, χ. χ., σ. 123.

ΚΕΙΜΕΝΟ Β [Η ΣΤΕΓΑΣΗ ΤΩΝ ΕΥΠΟΡΩΝ]

Πολύ λίγοι πρόσφυγες είναι σε θέση να ξεφύγουν από τη λύση της πρόχειρης κατασκευής νοικιάζοντας ή ακόμη καλύτερα αναλαμβάνοντας οι ίδιοι την οικοδόμηση των κατοικιών τους. Στους τελευταίους παρέχονται οικόπεδα και δάνεια, ενώ το κράτος αναλαμβάνει τα έργα υποδομής. Οι περιπτώσεις της Νέας Σμύρνης, της Καλλιπόλης και της Νέας Καλλικράτειας (στο νότιο άκρο της Πειραιϊκής) ανήκουν σ' αυτή την κατηγορία.

Το παράδειγμα της Νέας Σμύρνης είναι χαρακτηριστικό. Σμυρναίοι πρόσφυγες από τα ανώτερα κοινωνικά στρώματα στην πατρίδα τους οργανώνονται το 1923 και σε ένα χρόνο πετυχαίνουν την απαλλοτρίωση περιοχής ανατολικά της λεωφόρου Συγγρού. Το 1925 αρχίζει η οικοδόμηση σύμφωνα με το Σχέδιο Καλλιγά που προέβλεπε μεγαλύτερο πλάτος δρόμων.

Γ. Τζεδόπουλος (επιμ.), *Πέρα από την καταστροφή. Μικρασιάτες Πρόσφυγες στην Ελλάδα του Μεσοπολέμου*. Υπό την αιγίδα της Βουλής των Ελλήνων. Αθήνα: Ίδρυμα Μείζονος Ελληνισμού, ²2007, σσ. 86-87.

---

¹ Ρεύμα: Ρέμα, κοίτη χειμάρρου.

ΑΡΧΗ 4ΗΣ ΣΕΛΙΔΑΣ - Α΄ ΕΣΠΕΡΙΝΩΝ

ΚΕΙΜΕΝΟ Γ [Η ΤΕΝΕΚΕΔΟΥΠΟΛΗ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ]

Ένα ολόκληρο χωριό, αποτελούμενο από μικροσκοπικά τενεκεδόσπιτα ξεπήδησε στα προάστεια της Θεσσαλονίκης, προσφέροντας μια πρωτόγονη στέγη σε τετρακόσιες οικογένειες, δηλαδή σε πάνω από δύο χιλιάδες άτομα.

[...] [Οι καλύβες] είναι [...] απεριγράπτα στενάχωρες. Με τον τρόπο που έχουν κατασκευαστεί είναι αδύνατο να είναι αεροστεγείς το χειμώνα κι έτσι είναι κρύες και υγρές. Το καλοκαίρι ο καυτερός ήλιος που πέφτει στις τσίγκινες στέγες μετατρέπει τις παράγκες σε σωστούς φούρνους. Όσο θλιβερά κι αν είναι αυτά τα καταλύματα, προσφέρουν κάποιου είδους προστασία στους ενοίκους τους. [...] Όμως και στην καλύτερη περίπτωση [...] δεν αντιπροσωπεύουν παρά την κατώτατη βαθμίδα της πολιτισμένης ζωής.

Η. Morgenthau, *Η Αποστολή μου στην Αθήνα. 1922-Το έπος της εγκατάστασης*, μετ. Σ. Κασεσιάν, Αθήνα: Τροχαλία, 1994, σσ. 342-344.

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζομένους)

1. Στο εξώφυλλο να γράψετε το εξεταζόμενο μάθημα. Στο εσώφυλλο πάνω-πάνω να συμπληρώσετε τα ατομικά στοιχεία μαθητή. Στην αρχή των απαντήσεών σας να γράψετε πάνω-πάνω την ημερομηνία και το εξεταζόμενο μάθημα. Να μην αντιγράψετε τα θέματα στο τετράδιο και να μη γράψετε πουθενά στις απαντήσεις σας το όνομά σας.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Τυχόν σημειώσεις σας πάνω στα θέματα δεν θα βαθμολογηθούν σε καμμία περίπτωση. Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα **μόνο** με μπλε ή **μόνο** με μαύρο στυλό με μελάνι που δεν σβήνει.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: 10.30 π.μ.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ